

SREDOZEMSKI VRANJEK

“Navzlic majhnosti slovenskega morja ta del Jadranskega morja krasi izjemna biodiverziteteta. S tem v zvezi sem pisal že o mnogočem, morskim pticam pa doslej nisem posvetil nobenega prispevka.”

Z vidika redkosti in ogroženosti je v našem delu Jadrana najbolj pomemben sredozemski vranjek (*Phalacrocorax aristotelis desmaresti*). Gre za podvrsto vranjeka, ki prebiva le ob obalah Sredozemskega in Črnega morja in je torej endemit tega območja. Spada v družino kormoranov (*Phalacrocoracidae*), v katerega spadata še dve vrsti, ki se pojavljata v Sloveniji in sicer nekoliko večji kormoran (*P. carbo*) in pritlikavi kormoran (*P. pygmaeus*).

Na sredozemskega vranjeka lahko danes naletimo bolj ali manj povsod ob slovenskemorskem obrežju. Pravzaprav se v slovenskem delu Jadrana pogosteje pojavlja šele od osemdesetih let prejšnjega stoletja. Pogosto skupine vranjekov posedajo na bojah raznih gojišč školjk in ribogojnic, kjer tudi prenočujejo, lahko pa na posamezne primerke naletimo na skalah ob morskem obrežju. Niso kaj preveč plašni, zato se jim je možno brez težav približati. V poletnem času jih je možno videti med kopalci na plažah, kjer se zaradi poletnega vika in krika ne vznemirjajo kaj preveč.

Sredozemski vranjek se dandanes pogosto kot prilov zapleta v ribiške mreže, ogroža pa ga tudi onesnaževanje morja. Od bioloških dejavnikov je potrebno omeniti podgane, ki plenijo jajca in mladiče na gnezdiščih ter kompeticijo z rumenonogim galebom. Vranjeku sredozemske države danes namenljajo veliko pozornosti, saj postaja čedalje bolj ogrožen. To velja tudi za Tržaški zaliv, kjer se v poletnem in jesenskem času zbira nekaj več kot 11% celotne (svetovne) populacije te podvrste, čeprav v Sloveniji ne gnezdi. Verjetno je bil prav ta argument ključnega pomena, da je slovenskim ornitologom iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic (DOPPS) uspelo pridobiti evropski projekt SIMARINE-NATURA, katerega namen je vzpostaviti območja Natura 2000 za ohranjanje sredozemskega vranjeka v Sloveniji. V okviru projekta raziskujejo različne vidike biologije te morske ptice, od sledenja njihovih dnevno/nočnih poti do preiskovanja njihove prehrane. Velik del projekta pa je posvečen ozaveščanju ljudi o tej ptici. Zato so izdali tudi lično otroško slikanico o vranjeku Ariju (skrajšano od Aristotel, ki se nanaša na njegovo vrstno latinsko ime), pripravili razna predavanja ter posneli za moje pojme izjemno zanimiv in profesionalno narejen dokumentarni film.

Živimo v času, ko zahtevajo sladkovodni ribiči odstrel kormoranov ob rekah, ker naj bi izplenili prevelike populacije sladkovodnih rib. Takih argumentov morskimi ribiči za sredozemskega vranjeka zagotovo nimajo, saj je raziskava prehrane sredozemskega vranjeka v slovenskem delu Jadrana v obdobju med leti 2011 in 2013 pokazala, da se vranjeki prehranjujejo predvsem s črnimi glavači, ki predstavljajo več kot polovico vsega plena v njihovi prehrani. Glavači so zaradi svojega pasivnega vedenja očitno lahka vrsta plena, še posebej ko gre za sedimentno muljasto dno, kjer so črni glavači daleč najbolj pogosta vrsta rib. Kot nadomestne

◀ Dr. Lovrenc Lipej je potapljač in podvodni biolog zaposlen na Morski Biološki Postaji v Piranu lovrenc.lipej@mbss.org

vrste plena lovi še rdeče mečake ali vrvice, volčiče in gavune. Vranjek se torej prehranjuje predvsem z ribami na morskem dnu. Do podobnih ugotovitev so prišli pred tem tudi italijanski strokovnjaki, ki so raziskovali italijanski del Tržaškega zaliva. Verjetno je smiselno domnevati, da so se sredozemski vranjeki pričeli pojavljati v slovenskem morju ravno zaradi bogatega prehranjevalnega potenciala. Plitve vode Tržaškega zaliva mu gotovo tudi omogočajo boljši ribolovni uspeh.

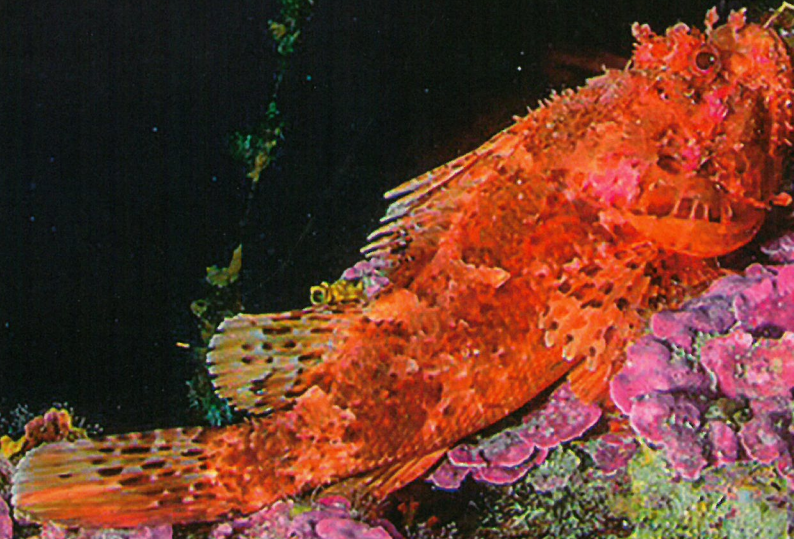
Sredozemski vranjek je še eden izmed argumentov, da premoremo s favno in floro bogat košček morja in da moramo slednjemu posvetiti pravo mero naravovarstvene pozornosti, da ga ohranimo tudi za naše zanamce.

POTAPLJAČ

SLOVENSKA POTAPLJAŠKA REVIJA

LETO XIII - ŠT. 73

Izobraževanje:
FIZIKA

Medicina:
**ZDRAVILA
IN DROGE**

Šport:
**DRŽAVNI
PRVAKI**

4,00 €

